

ΦΟΙΒΟΣ

ΕΠΙΜΗΝΙΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

Π Ε Ρ Ι

ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΑΣ

ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΧΕΙΡΟΥ
ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΕΝ ΕΛΛΕΙΨΕΙ ΙΑΤΡΟΥ

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ Π. ΠΥΡΡΑ

Ήλικία συνδρομή δραχ. ν. 3. Διὰ τὸ ἐξωτερικὸν 3,50 προπληρωτέας.

ΕΤΟΣ Η'. — Ἐν Ἀθήναις 1 Δεκεμβρίου 1886. — Ἀρ. 1.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐπίρεια τῆς ἀτμοσφαιρας ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου. — Νοσήαι αἵνου. — Χρῆσις τοῦ αἵνου. — Νευρολογία. — Περὶ κρυολογήματος. — Πῶς παράγεται νόσος ἐκ τῆς βλάβης τῆς αἰθλοῦ βεαπνοῆς. — Κατασκευὴ τοῦ Ὀθονηφάντου. — Προγνωστικὰ ἐκ τῶν φαινομένων τῆς Βελήνης. — Διατήρησις τῶν ἀνθέων ἐπὶ μῆνα. — Νέος τρόπος ἰατρικῆς τῶν ἀσθῆτων πτωμάτων. — Στοιχὸς τῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσεως. — Ἡ διὰ τῶν ἀερθῶν τροφή.

Α'. ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΙΕΙΝΗ

Ἐπίρεια τῆς ἀτμοσφαιρας ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου
(συνέχεια προηγουμένου).

Ἐκ τῶν διαφόρων προφύρηθεις τῶν καταστάσεων τῆς ἀτμοσφαιρας γίνεται ἡ λεγομένη ἀτμοσφαιρικὴ διάθεσις, ἥτις ἐπιφέρει ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου διάφορα ἀποτελέσματα ἐπὶ τοῦ σώματος, καὶ ἐπὶ τῆς κυματικῆς καὶ φυγικῆς διαθέσεως. Ἐκ ταύτης γίνονται αἱ διάφοροι ἐπιδημίαι, ὅτε μὲν βαρῆται, ὅτε δὲ ἐλαφραὶ· καὶ αὐταὶ αἱ συν-

ήθεις νόσοι λαμβάνουσιν ὅτε μὲν ἤπιον, ὅτε δὲ ὀλέθριον κτῆρα. Ἐπιπύρεται ἔτη καὶ ἄ, ἐνεκεν ἰδίας ἀτμοσφαιρικής θέσεως, ἡ διαλείπων πυρετός ἀναφαίνεται ἐπιδημικῶς, ὡς ἡ πνευμονία, τὸ ἐρυσίπελας, ἡ δυσεντερία κλπ. Εἰς τὰς περιστάσεις ἀποτυγχάνει καὶ ἡ συνήθης θεραπεία. Ὁ δὲ ὀφείλει μετὰ μεγάλης καὶ ἐμβριθοῦς περισκέψεως νὰ ἐπισηρῶσιν, ὡς ἀποφασιστικῶς ἐκ τοῦ χαρακτήρος τῆς νόσου, νέαν μεθόδον θεραπείας· διὰ τοῦτο εἰς τὰς ἐπιδημίας ἡ ἀρχὴ εἶνε περισσότερο θανατηφόρος.

Οἱ ἀρχαῖοι λίαν καλῶς ἐγνώριζον τὴν ἐπίρρυσιν τῆς ἀτμοσφαιρικής ἐπι τοῦ ἀνθρώπου σωματικῶς καὶ ἠθικῶς. Ὁ Ἡρόδοτος λέγει πρὸς (B. 77.)

» Ἐν γὰρ τῇσι μεταβολῇσι τοῖσιν ἀνθρώποισιν αἱ νοῦσαι μέλλουσιν γίνονται τῶν τε Ἑλλήνων πάντων καὶ δὴ καὶ τῶν ὠρέων μέλλουσιν. Καὶ ὁ Ἱπποκράτης (ἀφορ. Γ. 8) λέγει τάδε·

« Ἐπὶ δὲ τῶν πνευματικῶν καὶ ψυχικῶν διαθέσεων ἕκαστος ἐνεκεν ὅτι ὑπάρχουσιν ἐπιπύρεται, καὶ ἄς αὐτομάτως ὁ ἀνθρώπος γίνεται διὰθετος, εὐπροσήγορος, μελιχρῆς, ἤπιος, καὶ ἄλλοτε γίνεται θυμῶς, οὐδὲν ἀνεχόμενος, εὐερέθιστος, κλπ. Ἡ τοιαύτη κατάσταση γεννᾶται ἐξ ἀτμοσφαιρικής διαθέσεως. Ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρικής διαθέσεως γεννῶνται τοιαύται διάφοροι χαρακτήρες τῶν διαφόρων κλιματικῶν ἀλλοῦ γίνονται πνευματικῶδες, ἀλλοῦ ἀγαθοί, ἀλλοῦ κακοί, ἐκ δὲ τῶν τοιούτων πνευματικῶν διαθέσεων γίνονται καὶ τὰ ἐπιπύρεται πολιτεύματα». Καὶ ἀλλοῦ (π. ἀερ. Ἰόπ. καὶ ὄδ.) λέγει·

« Αἱ γὰρ μεταβολαὶ εἰσὶ τῶν πάντων, αἱ αἰεὶ τε ἐγείρουσι τὴν ἀγνώμην τῶν ἀνθρώπων, καὶ οὐκ εἰσὶν ἀτρεμίζουσιν »

Ὁ Ἀριστοτέλης (πολιτ. 7) λέγει περὶ τοῦ θέματος τούτου πρὸς·

» Τὰ περὶ τὴν Ἀσίαν ἔθνη εἶνε μὲν πνευματικῶδες καὶ ἐπιπύρεται· οἱ δὲ τὰς τέχνας· ἀλλ' εἰσὶ σινοθηρικά· διὰ τοῦτο πάντοτε διακίουσιν ὑπὸ μοναρχίαν καὶ ὑπὸ δουλείαν· τὸ γένος ὅμως τῶν Ἑλλήνων εἶνε εὐθυμῶδες καὶ πνευματικῶδες· διὰ τοῦτο διατελεῖ ἐλευθέρων, καὶ ἄριστα πολιτευόμενον, καὶ δύνανται ν' ἀρχῇ ὄλων· οἱ δὲ οὐκ εἶνε παρ' ἐνός μόνου πολιτεύματος. »

Τὸ πολιτεῦμα τοῦτο ἦτον ἡ **Συνταγματικὴ Βασιλεία**· οἱ νόμοι τότε ἐφημερίζοντο αὐστηρῶς· καὶ ἡ φιλοπατία ἦν μεγάλη.

Καὶ πολλοὶ ἄλλοι παλαιοὶ καὶ νέοι, ὡς ὁ Μοντεσκιὸ καὶ οἱ ἄλλοι, τ' αὐτὰ σχεδὸν λέγουσι.

Τὸ τῆς Ἑλλάδος κλίμα εἶνε εὐμετάβλητον ἐνεκεν τοῦ ἀέρος.

καὶ διαφόρου ὕψους τῶν χωρῶν ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος καθίστανται, ἐν γένει εἰπεῖν, ζωηροί, ἐνθουσιώδεις, ἀποφασιστικοί, δρασταί, εὐμετάβλητοι, ἀνεξάρτητοι, ἰσοθυμοί, φιλοδίκαιοι, ἀλλὰ φιλόδοξοι καὶ φιλαργοὶ κλπ. διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ ὑπάρχουσιν πλείστοι λέξεις σύνθετοι ἐκ τοῦ ἀργῶ. ἀνδρὸς χαρακτήρ ἐκ λόγου γινώσκεται. »

Ὁ Πολύβιος (Δ'. ε) λέγει περὶ τῆς ἀληθείας ταύτης τάδε·

» **Συνεξομοιοῦσθαι πεφύκαμεν πάντες ἀνθρώποι κατ' ἀνάγκην τῷ περιέχοντι ἀέρι. Οὐ γὰρ δι' ἄλλην, ἀλλὰ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν κατὰ τὰς ἐθνικὰς, καὶ τὰς πόλοσχερεῖς διαστάσεις πλείστον ἀλλήλων διαφερόμεν ἤθεσ τε καὶ μορφῆς καὶ χρώμασιν· ἔτι δὲ καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων τοῖς πλείστοις.** »

Καὶ ὁ Ὀμηρὸς ἐκφράζει τοῦτο λέγων·

» Τοῖος γὰρ νόος ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων οἷόν τε ἐπ' ἡμᾶρ ἤγχεσι πατήρ τε ἀνδρῶν τε θεῶν τε. » (Ὀδ. Σ. 136.)

Β'. ΥΠΕΡΙΝΗ ΕΚΑΣΤΩΙ

Νοθεῖαι οἴνου.

Ὅταν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐπεκράτησεν ὁ ἀτομισμὸς καὶ προέβαινε ἡ διαφθορὰ μετὰ τῆς ἀσυνειδήσιας, καὶ τῆς ἀσεβείας, τότε ἡ νοθεῖα πρὸς τὰ πάντα ὀσμῆραι ἐτελειοποιεῖτο· ἐπομένως καὶ ἐπὶ τῶν οἴνων ἐγένετο.

Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει ὅτι χάριν αἰσχροκερδείας οἱ σύγχρονοὶ τοῦ ἐνόθου τὸν οἶνον διαφόροις τρόποις. Ἦδη ὅμως ἐν Βυρῶπῃ, ἀναπτυσθείσης τῆς χυμείας, σχεδὸν ἐτελειοποιήθη ἡ νοθεῖα ὡς ἐκορυφῆθη ὁ ἀτομισμὸς καὶ τὸ ἴδιον συμφῆρον, περιορωμένου τοῦ κοινοῦ. Ἦδη ἐν Βυρῶπῃ κατασκευάζουσιν οἶνον ἄνευ σταφυλῶν, ἄνευ γλεύκους, ἀλλὰ μόνον διὰ κακῆς ποιότητος οἴνου πνεύματος καὶ δι' ἄλλων χυμικῶν ὑλῶν. Πολλοὶ ἀγοράζουσιν ἀντὶ πολλῶν δραγμῶν φιάλην οἴνου, τὸν ὅποιον πίνουσιν εὐφραϊνόμενοι, χωρὶς νὰ πίνουσιν οἶνον, ἀλλὰ τὴν ἰδέαν μόνον. Ἦδη ἐν Βυρῶπῃ πᾶν ποτὸν, πᾶσαν τροφήν λίαν ἐπιδεξιῶς νοθεύουσιν· ἐν Παρισίοις καὶ αὐτὰ τὰ ὄστρακα (στριδία) κατασκευάζουσιν ὅλως τεχνικῶς, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἔχνος φυσικῆς σαρκὸς ὄστριδίου.

Χρήσις οίνου.

Οί ἀκμάζοντες ἀρχαῖοι Ἕλληνες οὐδέποτε ἐνόθευον ποτὲ τὸν τροφίμα. Διὰ τοῦτο καὶ τὸν οἶνον ἐγεύοντο γνήσιον, καὶ ἠδύνατο εὐκρινέστερον νὰ ἐκτιμῶσι τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ αὐτοῦ καὶ τὸ ἰατρικόν. Ὁ Ἱπποκράτης λέγει, ὅτι ὁ ψυχρὸς οἶνος ὠφελεῖ καὶ κατὰ τοῦ αἵλου. (π. κρισ.) Πάντες σχεδὸν οἱ ἀρχαῖοι ποιηταὶ ἐξέμησαν τὸν οἶνον, καὶ ἐκόσμησαν τούτον διὰ πλείττων ἐπιθέτων, τὰ ἅπαντα ἀκολούθως ἀριθμίσωμεν. Ἀλλὰ καὶ νεώτεροι τινες, οἱ πρὸ τῆς παρουσίας ἐποχῆς, πολλὰ κοινωνικὰ ἀποτελέσματα εἰς τὸν οἶνον ἀπέδωκαν. Ὁ Ὀρμάνος καὶ ὁ Γρύλλος ἀποδίδουσι τὴν τοῦ πνεύματος ἀνάπτυξιν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων εἰς τὴν τότε καλὴν ποσότητα τοῦ οἴνου. Τὴν δὲ μεταβολὴν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς φυσικῆς δυνάμεως τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων εἰς τὴν παρὰ τῶν Τούρκων καταστροφὴν τῶν ἀμπελίων καὶ τὴν μὴ ἀρμυδιαν ποσὴν τοῦ οἴνου. Κατὰ τοῦτο παρεσύρθησαν εἰς κλίανην οἱ ταῦτα λέγοντες περὶ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων διότι καὶ ἐπὶ τουρκίας αἱ ἀμπελαὶ ἐκαλλίμαγοντο καὶ παρ' αὐτῶν τῶν Τούρκων, καὶ οἶνον καλὸν ἐπίνον, καὶ τὸ πῦρ τῆς ἐλευθερίας οὐδέποτε ἐσθυσεν ἐν τῷ στέρνῳ τῶν Ἑλλήνων. Κατὰ τινες ἀρχαῖοι ποιητὰς ἢ χρησιμότης τοῦ οἴνου ἠκούετο νὰ γίνετο ἀναγκασιότερα εἰς τινες ἐποχὰς τοῦ ἔτους. Ἐθεώρουν τὴν ἰσχύοντα τοῦ λίαν ὠφέλιμον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν κυνικῶν καυμάτων.

Ὁ Πρωταγόρας λέγει τὰδε·
 » Πίνειν οἶνον ἵνα πρὸ τοῦ Κυνὸς τὸν πλεῦμονα ἐκλυρον φορῶν. (α)
 Ὁ Ἀλκαῖος λέγει
 » Τέγγε πλεῦμονας οἴνω· τὸ γὰρ Ἄστρον (ὁ Σείριος) περιτέλλεται.
 Ὁ Βρατοσθένης
 » Καὶ βαθὴν ἀκράτω πνεύμονα τεγγόμενος.
 Ὁ Βύριπίδης λέγει
 » Οἶνος περάσαι πνευμόνων διαβροάς.

(α) Πολλοὶ τῶν ἀρχαίων ἐδόξαζον ὅτι τὰ μὲν ὑγρά πνεύματα μεταβαίνουσι εἰς τοὺς πνεύμονας· μόνον δὲ αἱ στερεαὶ τροφαὶ μεταβαίνουσι εἰς τὸν στόμαχον. Ὁ Ἀλκαῖος, ὁ Βρατοσθένης, ὁ Πλάτων, ὁ Βύριπίδης, ὁ Λοκρὸς Φιλιστίων, ὁ Ἱπποκρατικὸς ἰατρικὸς ἀξιότιμος οὕτως ἐδόξαζον. Ὁ Ἱπποκράτης ὁμοίως, ὁ Ἀριστοτέλης καὶ πάντες οἱ ἄλλοι ἐγνώριζον, ὡς καὶ οἱ νῦν, ὅτι τὰ ὑγρά καὶ τὰ στερεὰ εἰσέρχονται εἰς τὸν στόμαχον ὁ δὲ πρὸς ἀναπνοὴν ἀφίεται τοὺς πνεύμονας. ("Ὁρα Φιλόσοφος", σελ. 164.)

Ὁ Ἐπίφορ.
 » Οἶνον λέγουσι τοὺς γέροντας, ὦ Πάτερ,
 ὑπέθειν χορεύειν, οὐ θέλοντας.
 » Καλὸν τὸ νῆφειν, ἢ τὸ πολλὰ κραπαλαῖν.
 » Κάτοπτρον εἶδους χαλκὸς ἐστί, οἶνος δὲ νοῦ.
 » Ὁ πολὺς ἀκρατος μικρ' ἀναγκάζει φρονεῖν.
 Ὁ Βρατοσθένης ὁ Κυρηναῖος λέγει
 » Οἶνος τὸν πυρὶ ἴσον ἔχει μένος· εὐ τ' ἂν
 ἐσέλθῃ, κυμαίνῃ δ' οἷα λίθυσσαν ἄνδρα ἄλλα.
 ἠλοῦράς ἢ Νότος πὰ δὲ καὶ κεκρυμμένα φαίνει
 ἠβυσσόνθεν, ἐκ δ' ἀνδρῶν πάντ' ἐτίναξε νοῦν.
 Ὁ Ἀλέξιος
 » καὶ τοῦ μεθύσκεσθαι πρότερον τὸ κραπαλαῖν
 ὑπερκατέθ' ἡμῖν, οὐδ' ἂν εἰς οἶνον ποτὲ
 προσέτετο πλεῖον τοῦ μέτρου· νυνὶ δὲ τὴν
 ὑτιμωρίαν προσδοκοῦντες τῆς μέθης
 κῆξιν, προχέειρας τοὺς ἀκράτους πίνομεν.
 Ὁ Ξενοφῶν λέγει, ὅτι ὁ οἶνος τὰς μὲν λύπας, ὡς περὶ μανδραγόρας ἄνδρα, κοιμίζει· τὰς δὲ φιλοφροσύνας, ὡς περὶ ἔλαϊον φλόγα, ἐγείρει.
 Ὁ οἶνος βλέπεται καὶ θολοῦται, ὅταν πνέῃ ὁ ζέφυρος ἄνεμος (ὁ δυτικὸς) διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ μεταγγίζηται ὁ οἶνος, πνεόντος τοῦ ἀνέμου τούτου.
 Ὁ Πλούταρχος λέγει, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἐχρωμάτιζον τὸν οἶνον δι' ἄλλης, διὰ κινναμύμου, (κανέλλας), καὶ διὰ κόκκου διὰ τούτων καθίσταται ὁ οἶνος καὶ ἠδύτερος καὶ τερπνότερος. (Συμπ. VI).

Γ'. ΑΝΑΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ

Νευρολογία.

Ἡ νευρολογία ἐστὶ περὶ τὴν γνῶσιν τῶν νεύρων. Τὰ νεῦρα εἰσι ὁμίχτες (κορδόνια) λευκοποῖ, συγκείμενοι ἐκ νημάτων μυελωδῶν, ἔχοντα τὴν μίαν ἄκρην εἰς τὴν πηγὴν αὐτῶν καὶ τὴν ἄλλην εἰς ὄργανα.
 Γενικῶς θεωροῦνται ὡς ἐκπηγάζοντα ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου, ἀλλ' ἀγνωσταί συνήθως τὸ μέρος τοῦ ἐγκεφάλου, ἐνθὲν ἐκπηγάζουσι· διότι

κείνται ενίοτε βαθύτερα· εἰς τινὰς περιστάσεις φαίνονται ὅτι προέρχονται ἐκ τῆς περιφερείας πρὸς τὰ κέντρα. Τὰ μὲν τῶν νεύρων πηγάζουσιν ἀμέσως ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου, τὰ δὲ ἐκ τοῦ περιφερικοῦ καὶ τοῦ ραχίτου μυελοῦ. Ὅσα ἐκπηγάζουσιν ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου τὰ χωροῦσι πρὸς τὰ ὄργανα, ἔχοντα σχῆμα ἐγγενεῖ κυλινδρικοῦ· ἐν ἀρχῇ εἰσὶν ὀγκώδη, κατ' ὀλίγον λεπτύνονται καὶ καθίστανται τριχοειδῆ.

Τὰ νεῦρα συνενούμενα, συγκολλοῦνται, καὶ σχηματίζονται εἰς δεικτύου, καλουμένου *πλέγματος* (plexus). Κατὰ διαστήματα ἀποσπῶνται πολλὰ ἔξογκώματα καλούμενα *γάγγλια*.

Ὅταν φθάσωσιν εἰς τὰ ὄργανα τελευτῶσι διαφόρους.

Τὰ ὀγκωδέστερα νεῦρα εἰσὶ τῶν αἰσθησέων.

Ἡ ὄρασις καὶ ἡ ἀκοή γίνονται διὰ νεύρων ὑποδηρημένων καὶ ἀποτελούντων μεμβράνην ὅλην ἐξ ὕλης νευρικής.

Μετὰ τὰς αἰσθήσεις ἔρχεται τὸ δέρμα, ἐνθα ὁ ἀριθμὸς τῶν νεύρων εἶνε μέγας, ἰδίως εἰς τὰς χεῖρας καὶ τὰ χεῖλη· εἴτα ἔρχονται αἱ βλενομεμβράναι, οἱ ἐσωτερικοὶ μῦς, εἴτα οἱ ἐξωτερικοὶ μῦς, εἴτα αἱ ἀρτηρίαι, καὶ αἱ φλέβες, ἐν αἷς εἰσὶ σπανιότερα, καὶ τέλει λεμφικὰ ἀγγεῖα, ἐν οἷς ἀμφιβάλλεται ἂν ὡς νεῦρα.

Ἡ αἰσθητικότης ἀνάγεται κυρίως εἰς τὰ νεῦρα, διὰ τοῦτο ἡ ἰσχυροσύνη αὐτῶν προξενεῖ ὄρυμεις πόνους, καὶ σπασμῶδες, καὶ κινήσεις σπασμωδικὰς τῶν μυῶν.

Ὁ προρισμὸς αὐτῶν εἶνε τὸ παρέχειν αἰσθησίν καὶ κίνησιν εἰς δύο εἰδῶν, νεῦρα αἰσθητικῆς καὶ νεῦρα κινήσεως. Βίσι δὲ καὶ ἐπαμφοτερίζοντα, ὡς εἰσὶ τὰ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, τὰ ὅποια διαμοιράζονται ταυτοχρόνως καὶ εἰς τὸ δέρμα καὶ εἰς τὸν μῦς.

Τὰ νεῦρα διακρίνονται εἰς νεῦρα ἐκπηγάζοντα ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου, ἐκ τῆς δακτυλιωειδοῦς ἀποφύσεως, τοῦ προμήκου, καὶ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, ραχίτικου καλουμένου.

Τὰ νεῦρα καθίστανται εἰς κορμούς, εἰς βραχίονας, εἰς κνήμια, εἰς τριχοειδῆ νήματα, καὶ εἰς θηλάς.

Ὅσα νεῦρα ἐκπορεύονται ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ἐκ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ εἰσὶ συμμετρικὰ πρὸς ἄλληλα κατὰ ζεύγη ἀντικείμενα ἄλλοις καὶ διακλαδοῦνται ὡσαύτως τὰ μὲν δεξιὰ, τὰ δὲ ἀριστερὰ τοῦ σώματος.

Μεταξὺ τῶν ἐκ τοῦ προμήκου μυελοῦ ἀρχομένων νευρικών (μυῶν) διακρίνεται τὸ πνευμογαστρικόν, τὸ ὅποιον διακλαδοῦται εἰς τὸν θώρακα καὶ τὸ ὑπογάστριον, συναντᾷ τὰ νεῦρα τοῦ μερίκου

συμπαθητικοῦ, μεθ' οὗ ἐνοῦται, καὶ ἀποτελεῖ νέαν συγκοινωνίαν μετὰ ζωῆς ἀντιλήψεως, καὶ ζωῆς θρέψεως. Καὶ τὸ τῆς γούσεως νεῦρον ἐκπηγάζει ἐκ τοῦ προμήκου μυελοῦ.

Τὰ ἐκπορευόμενα νεῦρα ἐκ τοῦ ραχίτικου μυελοῦ διαίρουνται εἰς εἰς 8 ζεύγη τοῦ λαιμοῦ, εἰς 2 τῶν ὠμοπλατιῶν, 6 τῶν ὀσφύων, καὶ εἰς 8 ζεύγη τοῦ λαιμοῦ, εἰς 2 τῶν πύθχεος (ὠλένης), τοῦ ὀπιοῦ καὶ τοῦ ἱεροῦ· τούτων τὰ δύο, τὸ τοῦ πύθχεος (ὠλένης), τοῦ ὀπιοῦ καὶ τοῦ ἱεροῦ προξενεῖ αἰμωδίασμα ἐσωτερικῶς τοῦ βραχίονος, καὶ ἡ σύγκρουσις προξενεῖ αἰμωδίασμα ἐξωτερικῶς τοῦ βραχίονος, καὶ τὸ ἰσχυατικόν, τὸ ὀπιοῦ παθὸν παρέχει ὄρυμεις πόνους ἐπὶ τοῦ κνημοῦ, κνήμης μέχρι πτέρνης, εἰσὶν ἄξια λόγου.

Τὰ νεῦρα καλύπτονται κατὰ τὴν ἀρχὴν τῶν παρὰ τῆς παχέας μήνυγος, καὶ κατὰ τὴν ἐξοδὸν τῶν ἐκ τοῦ κρανίου καὶ τοῦ ραχίτικου ὄχετος παρὰ τῆς σκληρᾶς μήνυγος, ἥτις παρακολουθεῖ αὐτὰ ἐπὶ τὸ διάστημα ἕνα σχηματίζουσα περιβάλλουσα ἐξωτερικὴν ὡς μεμβράνη κυψελώδης ἰσχυρᾶ· ὅταν ἥμισυ τὰ νεῦρα ἀφιχθῶσι εἰς τὸ τέλος τῶν, καθίστανται μαλακὰ καὶ κολπιδῆ.

Τὰ νεῦρα συνήθως περικαλύπτονται ἐξ ἰστοῦ κυψελώδους λιπαροῦδους· ἕκαστον δὲ σῶμα νεύρου εἶνε ἰδίως κεκαλυμμένον ἐκ χιτῶνος κυψελώδους καλουμένου *νευριλίου*.

Πλεῖστα ἀρχικὰ νεῦρα ἀκολουθοῦσι τὴν αὐτὴν ὁδόν, ἣν ἀκολουθοῦσι καὶ αἱ ἀρτηρίαι.

Δ'. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΝΟΣΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ

Περὶ κρυολογήματος.

Ὅταν τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἐκτεθῆ εἰς ψυχρὸν ἀνεμὸν, ἢ εἰς ψυχρὸν βέμμα ἀέρος, ἀπέναντι ἀνοικτοῦ παραθύρου, ἢ θυρίδος, ἢ θύρας, ἐπέρχεται αἰφνιδία ἐλάττωσις ἢ διακοπὴ τῆς ἀδήλου διαπνοῆς τοῦ δέρματος, καὶ μάλιστα ἐὰν τὸ σῶμα ᾖ ἐδρωμένον· διότι τότε ἡ ἀδήλος διαπνοὴ ἐνεργεῖ πολὺ ἐκ τῆς τοιαύτης δὲ ἐλαττώσεως ἢ αἰφνιδίας διακοπῆς τῆς ἀδήλου διαπνοῆς αἱ περιτταὶ καὶ ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν υγίειαν ὕλαι, αἵτινες ἐμελλόν νὰ ἀποβληθῶσι διὰ τῶν πόρων τοῦ δέρματος, (ἥτοι διὰ τῆς ἀδήλου διαπνοῆς) μένουσιν ἐντὸς τοῦ σώματος, καὶ μετ' ὀλίγον ἐπέρχεται διατάραξις τοῦ ὀργανισμοῦ· διότι ἡ φύσις δὲν ἀνέχεται τὰς ὕλας ταύτας νὰ μένωσιν ἐν τῷ σώματι. Ὅθεν μετ' ὀλίγον ἐν πρώτοις παρίσταται αἰσθημὰ τι ψύχους κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον δυνατόν, ὅτε ὁ πάσχων ἐπαρᾶζεται διηγούμενος τὸ ἐκατάλιθα ὅτι ἐκρύωσα τότε.

Μετά ταύτα γίνεται κκοδιαθεσία, εἴτα ἐρεθισμός τις καταρρέει, προηγουμένων ἐνίοτε τινῶν παρμῶν. Ἡ φωνὴ ὀλίγον ἀλλοιούται, πρὸς τὸ σθάνεται ὁ πάσχων βάρος καὶ δυσκινήσιον τοῦ σώματος (κορμούμιαι καὶ ποδῶν), καὶ ἀναλόγως μὲ τὴν ἐντασιν τοῦ κρυολογίματος ἐπίρρησι καὶ ἐλαφρὸς πυρετός, ἀνορεξία, δίψα, εὐκοιλίότης, ἢ δυσκοιλία, καταρροϊκὰ φαινόμενα κλπ. Πάντα διαρκοῦσιν ἐπανεισάγοντα μὲρ τῆς τετάρτης ἡμέρας, καὶ διαλύονται ἐντελῶς τὴν ἑβδόμην.

Τί λοιπὸν δεῖ ποιῆσαι πρὸς θεραπείαν;

Ἡ λογικὴ κελεύει, ὅτι πρέπει νὰ ἐπανέλθωσι τὰ κατεστῶτα. Ἡ ἐπανέλιξις ἢ φυσικὴ τακτικὴ ἐνέργεια τῆς βλαβείσης ἀδῆλου διαπνοῆς.

Οἱ πόροι τοῦ δέρματος, μετὰ τὴν περίψυξιν κατέχονται σπασμωδικῶς συνεσταλμένοι. τὰ τριχοειδῆ ἀγγεῖα ὡταύτως, τὸ πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ δέρματος ἀκμῶς ἐκλείπει, καὶ μεταβιβάζει ἐξὸς ταῦτα. Πρέπει λοιπὸν νὰ μεταχειρισθῶμεν τὰ μέσα ἐκεῖνα, ταῖς ποῖα διαλύουσι τὴν σπασμωδῆ ταύτην κατάστασιν τῶν πόρων καὶ τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων, καὶ ἐπαναφέρουσι φυσικῶς τὸ αἷμα εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ σώματος.

Εἰσὶ γνωστὰ πολλὰ καὶ διάφορα μέσα ἢ θερμότης τοῦ σώματος, τὴν ὁποῖαν φύσει τότε ἀπικτεῖ τὸ σῶμα, κατὰ μέτρον γνομένη, εἶνε ἢ βῆσις τῆς θεραπείας.

Ἐνδύματα θερμότερα, ἐντρίθει ἐπὶ τῶν ὠμοπλατῶν καὶ ὀλων τῶν νάτων, ξηραὶ, ἢ δι' ἀλοιφῆς ἀμμωνίας καὶ ἐλαίου, ἧτις γίνονται ἐν μερῶν ἐλαίου καὶ ἐνός ἀμμωνίας. Πόσις θερμῶν ποτῶν κοινῆς ὠθούτων τὸ αἷμα εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ δέρματος: πόσις ἡμιμῆς σωμαδάς, ἐμβρέγματος φιλλύρας (τίλιου), ἀκτῆς (σμπασκὸν ποτιζίου). Ἀνάπαυσις ἐπὶ κλίνης μετὰ καλυμμάτων ἀναλόγως. Διατηρητέον θερμὴν τὴν κεφαλὴν ἰδίως τὴν κορυφὴν τοῦ κροῖου ὡσαύτως καὶ οἱ πόδες ἔστωσαν πολὺ θερμοί. ὠφελεῖ κατ' ἀρχὴν γενόμενος περίπατος καὶ μάλιστα ὑπὸ τὸν ἥλιον, σωματικὴ ἐργασία μετὰ φαγητοῦ καὶ ποτοῦ ἀρκετοῦ, ἕνα θερμανθῆναι τὸ σῶμα καὶ ἀναφανῆ καλῶς ἢ ἀδελῶς διαπνοῆς.

Ἰδίως δὲ περιλαμβάνει τὴν πρόσδον τοῦ κακοῦ, καὶ θεραπείαν πάντοτε ἢ ἐπαλοιφὴ τῶν ὠμοπλατῶν, τῆς μέσης, καὶ παντὸς ἐπισταμένου μέρους δυσκινήσιον ἢ καὶ πόνον διὰ τοῦ Ὀδυνηράτου. περὶ οὗ ἴδε κατωτέρω, γιγνομένη πρῶτὴ καὶ ἐσπέρας, δύο ἢ τρεῖς τοιαῦται ἐπιλοιφαὶ ἀρκοῦσι πρὸς τὴν θεραπείαν. Πολὺ ὠφελεῖ ἀλοιφὴ διὰ τοῦ ὀδυνηράτου τῶν λωθῶν τῶν ὠτων.

Τροφὴ ἢ συνήλις, ἢ ἀνέμετος ἀναλόγως μὲ τὴν ἑρείν.

Παρ' ἡμῶν ἰδίως ἢ περίψυξις τῶν ὠμοπλατῶν ἔχει πολλὴν ἐπὶ τῆς ὑγείας. διὰ τοῦτο τὰ μέρη ταῦτα πρέπει νὰ προφυλάττωνται ἐκ τοῦ ψύχους, καὶ νὰ διατηρῶνται θερμότερα. Τὸ αἴτιον εἶνε, διότι αἱ ὠμοπλατῆται ὑφίστανται ὀλιγοτέρας κινήσεις, ἐνῶ τὰ ἐμπρόσθια μέρη τοῦ θώρακος, τὸ στήθος, εὐρίσκονται εἰς κίνησιν διὰ τῆς ἀναπνοῆς, αἱ δὲ χεῖρες, οἱ πόδες καὶ λοιπὰ κινεῖται πάντοτε. Πᾶν δὲ τὸ μένον ἀκίνητον εὐκόλως περιψύχεται διότι ἢ κινήσις γεννᾷ θερμότητα, ἧτις ἀνθίσταται εἰς τὴν περίψυξιν.

Ἀνάγκη λοιπὸν τὰς ὠμοπλατῆτας νὰ δικτηρῶμεν θερμῶς. Διὰ τοῦτο τὸ παρ' ἡμῶν ἐγγώριον ἔνδυμα προφυλάττει πολὺ τὰς ὠμοπλατῆτας ἐκ τῆς περιψύξεως διὰ τῆς θερμότητος ἢ τοῦ γιουρδίου. ἐνῶ βραχίονας καὶ σκέλη καὶ χεῖρας καὶ πόδας κοινῶς ἔχουσιν ἀπροφύλακτα διατηροῦσι δὲ διαρκῶς κάλυμα τῆς κεφαλῆς· διότι καὶ ἐκ τῆς περιψύξεως ταύτης γίνονται καταρροαὶ καὶ ἄλλαι βλάβαι τῆς κεφαλῆς διὰ τοῦτο ἢ ἐμβροχὴ τῆς κεφαλῆς ψυχρῶ ὕδατι δεῖνὰ ἀποτελέσματα ἐπιφέρει.

Διὰ ταῦτα ἐνδύόμενοι τὸ βύρωπαϊκὸν ἔνδυμα, ἕπερ εἶνε ἀναρμόδιον εἰς τὸ κλίμα καὶ τὴν διαίταν τοῦ Ἑλληνος, συνεχέστερον κρυολογοῦμεν διότι καὶ τὸ γελᾶν καὶ τὸ ἐπανωφόριον εἰσὶν ὀλιγότερον θερμὰ ὅπισθεν καὶ περισσώτερον ἐμπροσθεν. Διὰ τοῦτο πρέπει παρ' ἡμῶν ταῦτα νὰ φέρωσιν εἰς τὰ ὀπίσθια φλανέλλαν.

Πῶς παρῶγεται νόσος ἐκ τῆς βλάβης τῆς ἀδῆλου διαπνοῆς

Ἡ κυριώτερα ὁδὸς τῆς ἀποβολῆς τῆς νοσοκοινοῦ ὕλης εἶνε ἢ διὰ τῆς ἀδῆλου διαπνοῆς, ἧτοι: ἢ διὰ τῶν πόρων τοῦ δέρματος.

Ἡ κανονικὴ λειτουργία τῆς ἀδῆλου διαπνοῆς δικτηρεῖ καὶ φυλάττει τὴν ὑγείαν ὅταν ὁμοίως αὕτη διαταραχθῆ, γίνονται νόσοι, διότι δὲν ἀποβάλλεται διὰ τῶν πόρων τοῦ σώματος προσηκόντως ἢ περιττὴ καὶ νοσοποιὸς ὕλη, (ὡς ἔφημεν ἐν τῇ Φοιθῶ ἔτους 5. σελ. 113 καὶ 135), ἧτις μένουσα ἐν τῇ διοργανισμῶ ἐπιφέρει νόσον.

Ἀναλόγως λοιπὸν μὲ τὴν μικρὰν ἢ μεγάλην ἐλάττωσιν τῆς ἀδῆλου διαπνοῆς γίνονται διαταράξεις τῆς ὑγείας, κκοουχίαι, κκοοδιαθεσίαι, νόσος ἐλαφρὰ ἢ βαρεῖα κλπ. διότι τὰ τριχοειδῆ ἀγγεῖα τῆς

ἐπιφανείας τοῦ δέρματος, ἐξ ὧν γίνεται ἡ λειτουργία αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἀδήλου διαπνοὴν ἐκ τῶν ῥηθισῶν αἰτιῶν, ὑφίστανται ἐν σμῶδι συστολήν, καὶ ἡ τούτων λειτουργία οὐκ ἐκτελεῖται, ὡς ἐπίπομεν.

Ἡ ἀδήλος διαπνοὴ δὲν διαταράσσεται μόνον πρωτοπαθῶς ἐν τῆς προσβολῆς ψύχους· ἀλλὰ καὶ ὅταν πάσχη πρωτοπαθῶς ἐν στρεπτερικός σωλήν, καὶ ἄλλα σπλαγγικὰ ὄργανα. Πάντοτε ἐν τῇ καθήσει τούτων ἀδήλος διαπνοὴ οὐ καλῶς λειτουργεῖ, διαταράσσεται προσέτι ἐξ ἀτμοσφαιρικῆς διαθέσεως, καὶ ἐξ ἡλικῶν ταχυγῶν καὶ ἑτακτοπαίησις λοιπὸν τῆς λειτουργίας τῆς ἀδήλου διαπνοῆς ἀπολατὴν τὴν θεραπείαν. Διὰ τοῦτο τὸ πάλαι ὑπῆρξε σύστημα θεραπευτικῆς καθ' ὅλων τῶν νόσων, θεραπεία δι' ἐντρίψεων ἐπὶ τοῦ δέρματος ξηρῶν ἢ διὰ ἱατρικῶν, τὸ δὲ σύστημα τοῦτο ἐκλήθη *ἱατρικὴ λουπίκη*.

Ἐξ ἀδύναται τις εἰπεῖν, ὅτι ὅλαι αἱ νόσοι ἐκπηγάζουσιν ἐκ τῆς καθήσεως τῆς λειτουργίας τοῦ δέρματος. (ἀκολουθεῖ)

Ε'. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ

Καυσακευὴ τοῦ Ὀδωνηφάτου.

Ἀλάβε πιπερέας κοκκίνας 4 (Capsicum annuum). Κόψον ἐν κρημνίστρῳ τεμάχια διὰ ψαλίδος, καὶ θές ἐντός φιάλης ἐχούσης δρ. ἕθρ. ἀνεπνεύματος καλοῦ (σπίρτου τοῦ καμινέτου, spiritus vini), καὶ πρόσθετος πιπέρεος μαύρου χονδροκοπανισμένου (perori nigrum) δρ. 4. Ἀνακάτωσον, ποιμάτισον καλῶς τὴν φιάλην, καὶ ἕψε: μίγμα ἐπὶ 8 ἡμέρας ἢ καὶ περισσοτέρας, ἀνακινῶν καθ' ἐλάχιστην μίγμα, ἔπειτα στράγγισον, καὶ τὸ ὑγρὸν διατήρησον ἐν φιάλῃ, ἐν πρόσθετος ἐλαίου κινναμώμου. (λάδι τῆς καννέλας oleum cinnamomi) δρ. 1. ἀνακάτωσον, καὶ χρῶ. (α)

Τὸ ἱατρικὸν τοῦτο θεραπεύει ταχέως τὰ κρυολογήματα, τοῦξεν ματικὸς πόνοους, τὰ νευραλγίας, ἐπαλειφόμενον ἐπὶ τοῦ ποιοῦντος ῥίρους. τὸν καταρροϊκὸν βήχα ἐντριβόμενον πρῶτ' καὶ ἐσπέρας ἐπὶ τῶν ὠμοπλατῶν καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους. Θεραπεύει τὰς δυσπεψίας τοῦξεν

(α) Κατ' ἀπαίτησιν πολλῶν ἐν τῇ ἐξωτερικῇ συνδρομησῶν ἐν τοῦξεν Φοίβου, θέλωμεν δημοσιεῦει τὰ ὀνόματα τῶν φαρμάκων καὶ λαινοιστί.

μάγου, τὰς βλάβας τοῦ ἥπατος καὶ τοῦ σπληνός, τὴν διάρροϊαν, τὴν δυσεντερίαν, ἐντριβόμενον ἐπὶ τοῦ στομάχου ἢ ἐφ' ὅλης τῆς κοιλίας κλπ. ἀρκεῖ γὰρ γίνηται συνάμα καὶ ἡ πρόσθετος αἷται.

Ἄλειψε τὸ πάσχον μέρος πρῶτ' καὶ ἐσπέρας διὰ μικρὰς ποσότητος, λαμβανομένης εἰς τὴν χουφταν τῆς χειρὸς, ἢ διὰ χρωστήρος (πινέλου) ἵνα προφυλαχθῶσιν αἱ χεῖρες.

Ἐν ὅσῳ πάσχει τὸ μέρος ἐκεῖνο, οὐδεμίαν ἀσθησιν ἐπιφέρει καθ' ὅσον ὁμως προχωρεῖ ἡ θεραπεία, κατὰ τοσοῦτον γεννᾶται ἀσθησὶς θερμότητος, ἣτις καθίσταται μετὰ τὴν θεραπείαν καυστικὴ, χωρὶς ὅμως γὰρ γίνηται βλάβη τις ἐκ καύσεως.

Ἐνεργεῖ, διότι ζωογονεῖ τὰ τριχοσιδητὰ ἀγγεῖα τοῦ δέρματος, καὶ ἐπιφέρει τακτικὴν τὴν ἀδήλον διαπνοὴν.

Ἐπὶ τῆς σκευασίας ταύτης διελάβομεν ἄλλοτε ἐν τῇ Φοίβῳ τοῦξεν ἔτους 5'. σελ. 60· ἀλλ' ἐτυπώθη λαμβασμένως· διότι ἀντὶ προσβλήκης τοῦξεν καννέλας δρ. 1 ἐτυπώθη ἀπλῶς καννέλας δρ. 2.

ΣΤ'. ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΑ ΕΚ ΤΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

Ἐκ τῶν προβηθέντων περὶ τῆς ἐπηρείας τῆς Σελήνης ἐπὶ τῶν διαφόρων ὄντων τῆς Γῆς, ἐφ' ὧν ἐνεργεῖ διὰ τῆς ἔλξεως, διὰ τῆς ἰσπίας γίνονται αἱ παλίρροιαί, καὶ ἄλλα ἀτμοσφαιρικὰ φαινόμενα· διὰ τῆς ἐπενεργείας τοῦ φωτός τῆς, ἐξ οὗ διασκεδάζονται τὰ νέφη, γίνονται ὑγρῶσιν, καὶ τὰ ταύτης παρεπόμενα, γίνεται σῆψις τῶν ὀργανικῶν ὄντων, τῆξεν χιόνων καὶ ψυχρότης ἀτμοσφαιρας κατὰ τὸ θέρος, καὶ θερμότης κατὰ τὸν χειμῶνα ἐν ἐποχῇ μάλιστα πανσελήνου, τ' ἀντίθετα δὲ ἐν ἐποχῇ νέας Σελήνης, κλπ. ἐξ ὅλων τούτων ἔπειτα ὅτι γίνονται διάφοροι μεταβολαὶ εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν.

Γνωστὸν δὲ εἶνε ἀστρονομικῶς, ὅτι πᾶσα μεταβολὴ τῆς ἀτμοσφαιρας ἀρχεται κατὰ πρῶτον ἐκ τῶν ἀνωτάτων στρωμάτων, καὶ μετὰ 24 ἕως 48 ὥρας φθάνει καὶ εἰς τὰ κατώτερα στρώματα αὐτῆς, ὅτι γίνεται γνωστὴ παρὰ τοῦξεν ἀνθρώποις. Πᾶσα δὲ τοιαύτη μεταβολὴ προέρχεται ἐκ τῶν διαφόρων φάσεων, καὶ θέσεων τῆς Σελήνης ἐπὶ τῆς Γῆς ἔπειτα λοιπὸν, ὅτι ἐκ τῆς διαγνωστικῆς τῶν φαινομένων κατὰ τὰς περιστάσεις ταύτας ἀδύναται τις προγινώσκειν καὶ προορᾶν μετὰ μεγάλῃς πεπαιγμένης τὰ μέλλοντα συμβάντα ἐκ τῆς

ἀτμοσφαιρικής καταστάσεως. Δεγόμεν μετὰ μεγάλης πιθανότητος διότι πολλάκις συμβαίνει ἐν φῆ ἡ πρώτη γίνονται ἐπὶ τῶν ἀποστρωμάτων τῆς ἀτμοσφαιρας, ἡ δευτέρα ἐπίδρασις οὐδετέρου τῆς πρώτης· διὰ τοῦτο οὐ μόνον τὸ προγνωστικὸν ἐκ τῶν τῆς Σελήνης φαινομένων σφαλερὸν γίνεται ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ βαρόμετρον συνεχῶς σφάλλει καὶ μάλιστα εἰς τὸ ἐλληνικὸν κλίμα, τὸ ὅποιον καὶ πολλὰ ἀλλοιοῦται διὰ τῶν αἰώνων ἕνεκα τῆς τοπογραφικῆς καταστάσεως τῆς γῆρας αὐτοῦ, καὶ ὅ,τι τὸ πάλαι ἐφαίνετο ζωηρὸν ἢ παρίσταται ἀσθενέστερον καὶ ἐπισφαλέςτερον. Διὰ τοῦτο, ἂν πάλαι μετεωρολογικαὶ παρατηρήσεις τῶν ἀρχαίων καὶ προρρήσεις ἦσαν ἢ παριστάνωνται ἐντελῶς ὡς τότε, εἰς οὐδὲν ἄλλο ἀποδοτέον παρὰ τὴν διαφορὰν τῆς τοῦ κλίματος καταστάσεως.

Τούτου ἕνεκεν οἱ ἀρχαῖοι ἐθεώρουν θετικὰ πολλὰ φαινόμενα τῆς Σελήνης, ὡς ἐν προηγουμένοις ἀνεφέρομεν τὰ προρρητικὰ τοῦ θιλήτης, τοῦ Δημοκρίτου, καὶ ἄλλων. Πολλοὶ τῶν ἀρχαίων ἔγραψαν πολλὰ περὶ τοῦ θέματος τούτου ἐξ ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς. Ὁ Ὁρφέης ὁ Ἡσίοδος, καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ συγγραφεῖς κατὰ τὸ μᾶλλον κίητρον διαλαμβάνουσι περὶ ἐνεργείας τῆς Σελήνης. Ὁ δὲ σαρδελήνης ἔχει ἰδίαν πραγματείαν περὶ τοῦ θέματος τούτου.

Εἶνε δὲ ἄξιον παρατηρήσεως, ὅτι τὴν ἰδέαν τῆς ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐπηρεασίας τῆς Σελήνης ἔχουσι καὶ αὐτοὶ οἱ βάρβαροι καὶ ἄαὐτόχθονες τῆς Μαδαγασκάρ καὶ οἱ τῆς Κεϋλάνης θεωροῦσι τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς Σελήνης ὡς ἀποφράδα, καὶ φονεύουσιν ἐν τέκνῳ γεννηθῶσι κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην· διότι φρονοῦσιν, ὅτι ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ γεννηθεὶς καθίσταται κακὸς ἄνθρωπος.

Ὁ Ἡσίοδος καὶ οἱ μετὰ τοῦτον ἀποδίδουσι ἰδίαν σημασίαν εἰς διαφόρους ἡμέρας τοῦ σεληνιακοῦ μηνός.

Τὴν τρίτην ἡμέραν τῆς Σελήνης ἐθεώρουν ἀποφράδα, καὶ ἐπιφευγον ἐπιχειρήσεις κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην. Ἡ ἰδέα αὕτη ἐκράτησε καὶ παρ' ἡμῖν, ὅστινες θεωροῦσιν ἀποφράδα τὴν τρίτην τῆς ἑβδομάδος.

Τὴν τετάρτην ὅμως ἡμέραν ἐθεώρουν καλὴν καὶ ἄξιον τῆς προρρήσεως. Ὁ Ἄρατος λέγει παρατῆρει τὴν Σελήνην ἀπὸ τῆς τρίτης καὶ τῆς τετάρτης ἡμέρας μέχρι τῆς δυχοτόμου (τοῦ ἁποτραγωνισμού). Ὁ Θεόφραστος λέγει παρατηρητέον τετράδα, ὅτι ἴσθας καὶ Πανσελήνους.

Ἐὰν κατὰ τὴν τρίτην ἢ τετάρτην ἡμέραν τὸ ἄνω κέρας τῆς Σελήνης ἦνε ἐστραμμένον πρὸς βορρᾶν καὶ ἦνε πολὺ ὀξὺ, σημαίνει μεσημβρινὸν (νότιον) ἄνεμον. Ἐὰν ἦνε μέλαν, σημαίνει βροχὴ

κατὰ τὴν φθίνουσαν Σελήνην. Ἐὰν τὸ κάτω κέρας ἦνε μέλαν, σημαίνει βροχὴν πρὸ τῆς πανσελήνου. Ἐὰν ἦνε μέλαν κατὰ τὸ μέσον, σημαίνει βροχὴν κατὰ τὴν πανσελήνον. Ἐὰν ἀμφότερα τὰ κέρατα ὡς ἐν ὀξείᾳ καὶ ὀξεία σημαίνουσι, νότιος ἄνεμος. Ἐὰν ὡς μελανὰ καὶ ἔγωγοι περίεξ κύκλον ἐρυθρωτόν, σημαίνει προσεχέως ἄνεμος.

Ἐὰν τὴν τετάρτην ἡμέραν τὰ κέρατα τῆς Σελήνης ὡς ἐν ὀξείᾳ μόνον καὶ πρὸς βορρᾶν ἐστραμμένα, σημαίνει καλοῦ καιροῦ.

Ἐὰν ἡ Σελήνη δὲν φανῆ μέχρι τῆς τετάρτης ἡμέρας, καὶ πνέη τότε ὀξείας ἄνεμοι, σημαίνει ψυχρὸς καὶ ὅλον τὸν μῆνα τῆς Σελήνης.

Ἐὰν μόνον τὴν τετάρτην ἡμέραν φανῆ καὶ ὄχι πρότερον, καὶ τὰ κέρατα τῆς ἔχῃ συγκεχυμένα καὶ σκοτεινὰ, καὶ πνέη νότιος ἄνεμος, σημαίνει ὅτι θέλει βρέχει καὶ ὅλον τὸν σεληνιακὸν μῆνα.

Ἐὰν τὴν τετάρτην ἡμέραν φαίνεται περίεξ κύκλος ἐρυθρός, σημαίνει ἄνεμος καὶ βροχῆς. Κατὰ δὲ τὸν Βάρβρον, ἐὰν ἡ Σελήνη κατὰ τὴν τετάρτην ἡμέραν ἦνε εὐθεῖα, σημαίνει τρικυμία· ἐὰν ἔχη κύκλον καθαρὸν, σημαίνει καλὸν καιρὸν μέχρι πανσελήνου.

Τὴν τετάρτην ἡμέραν τῆς Σελήνης παρατῆρουσι οἱ Αἰγύπτιοι μετὰ προσοχῆς· διότι ἐθεώρουν ταύτην προσημνύουσαν τὴν κατάστασιν τοῦ ὅλου καιροῦ τοῦ σεληνιακοῦ μηνός. Ἐθεώρουν προσέτι κατὰ τὴν ὡς ἑρὰν ἡμέραν.

Οἱ δὲ Πυθαγόριοι μεγάλως ἐτίμων τὴν τετάρτην ἡμέραν τῆς Σελήνης, καὶ ἐπὶ αὐτῇ ὕμνον λέγοντες

«Ὁ μὲν τὸν ἀματέρᾳ φησὶ παραδόντα τετρακτάρ παρὰν ἀέθλου φύσεως».

Ὁ Ἡσίοδος σὺν τοῖς ἄλλοις λέγει καὶ ὅτι ὁ γάμος πρέπει νὰ γίνηται κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Σελήνης· διότι ἡ τετάρτη αὕτη τὸ πάλαι ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ μᾶλλον πρόσημος πρὸς ὄξυς διὰ τοῦτο καὶ ἱερὰ ἦν Ἀφροδίτης καὶ Ἔρμου. Ἐδοξάζον, ὅτι ὁ γεννηθεὶς τὴν τετάρτην ἡμέραν τῆς Σελήνης καθίσταται ἰσχυρὸς ἄνθρωπος καὶ ἐνάρετος, καὶ ὅτι κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν ἐγεννήθη καὶ ὁ Ἡρακλῆς· διότι καὶ παροιμία ὑπερχεῖν ἐπὶ τετρακτάρ γεννηθῆναι.»

«τετρακτάρ κῆρος ἐγένετο, καὶ οὐποτε κήρυκατος ἔσται.»

Ὁ Ἡσίοδος λέγει, Μὴ λυπηθῆς κατὰ τὴν τετάρτην. Κατὰ ταύτην πρέπει ν' ἀρχίζῃ καὶ ἡ κατασκευὴ πλοίων.»

Ὁ Ὁρφέης θεωρεῖ ταύτην καλὴν ἡμέραν πρὸς δοιοληψίας. Τὴν πέμπτην ἡμέραν τῆς νέας Σελήνης, ὡς καὶ τὴν πέμπτην

